

Antwoorden Open Forum Prebes Vlaams Brabant – 21 januari 2011 Brouwerij Haacht

Panel:

Luc Van Hamme: Wettelijke aspecten “Welzijn” - Kabinetsmedewerker

Marc De Brabandere: Machinerichtlijn – AIB-Vinçotte – Expert

Dieter Brants: Brandpreventie en interventie – Kapitein Brandweer Leuven

Wilfried Marien: FOD Demo werkplaatsen

Saskia Walraedt: Expert Reach en CLP – Adviseur productveiligheid

Vraag 1. Het KB betreffende de comités vereist dat er nadere regels worden uitgewerkt in een huishoudelijk reglement om vast te stellen dat er een akkoord is. Dit stelt geen probleem wanneer men zou stellen dat er enkel een akkoord kan zijn indien men unaniem akkoord gaat. Wanneer men nu echter zou vastleggen dat men een gewone meerderheid hetzij een absolute meerderheid nodig heeft dan wordt het aantal afgevaardigden van de werkgeverszijde als het aantal afgevaardigden van het personeel belangrijk dat deel uitmaakt van het comité vb. vier afgevaardigden van de werkgever en tien afgevaardigden van het personeel zou unfair zijn wanneer men het tot een stemming laat komen. Moeten zij gelijk in aantal zijn, dit lijkt mij niet voorgeschreven door de wet welzijn.

De preventieadviseur is van rechtswege lid van het comité. Ik neem aan dat ook hij stemgerechtigd is.

Hoe wordt dit in de praktijk best afgesproken?

Antwoord:

KB Comité:

Art. 4.- Het comité geeft zijn voorafgaand akkoord in de gevallen bepaald door de verschillende wetten en uitvoeringsbesluiten ervan.

Afdeling V.- Het huishoudelijk reglement

Art. 31.- Onverminderd de bepalingen van afdeling III, bevat het huishoudelijk reglement ten minste de volgende punten:

8° de nadere regels betreffende het vereiste aanwezigheidsquorum om rechtsgeldig te kunnen vergaderen en de wijze waarop wordt vastgesteld dat er een akkoord is;

Wet Welzijn:

Afdeling 3. - Samenstelling

Art. 56.- De Comités zijn samengesteld uit:

1. het ondernemingshoofd en één of meerdere door hem, overeenkomstig de door de Koning vastgelegde bepalingen, aangewezen gewone en plaatsvervangende afgevaardigden, die bevoegd zijn om hem te vertegenwoordigen en te verbinden op grond van de leidinggevende functies die zij in de onderneming vervullen. Deze afgevaardigden, met inbegrip van het ondernemingshoofd, mogen niet talrijker zijn dan de personeelsafgevaardigden.

De mandaten van de afgevaardigden van de werkgever gelden voor vier jaar, op voorwaarde dat zij de vermelde leidinggevende functies niet verliezen gedurende die periode; zij blijven in functie tot de datum van installatie van de kandidaten die bij de volgende verkiezingen door de werknemers worden verkozen;

[2. een aantal effectieve en plaatsvervangende afgevaardigden van het personeel. Het aantal effectieve afgevaardigden mag niet lager zijn dan twee en niet hoger dan vijftientig. Er zijn evenveel plaatsvervangende als effectieve afgevaardigden. (8)]

Art. 57.- De preventieadviseur die deel uitmaakt van het personeel van de onderneming waar hij zijn functie uitoefent kan noch werkgevers-, noch personeelsafgevaardigde zijn. (3)]

Er moet een onderscheid gemaakt worden tussen privé ondernemingen en de overheidsdiensten

1. Privé ondernemingen

- Wanneer de reglementering voorziet dat het comité zijn “akkoord” moet geven gaat de rechtspraak ervan uit dat alle leden “akkoord” moeten gaan. Er is dus unanimité vereist. Er kan van de unanimité van het

“akkoord afgeweken worden door in te schrijven in het huishoudelijk reglement van het comité, hoe het comité zijn “akkoord” geeft. Dit punt van het reglement moet dan echter bij eenparigheid van stemmen gegeven worden.

- De preventieadviseur is belast met het secretariaat van het comité PBW en maakt dus ook geen deel uit van de stemgerechtigde leden van het comité

2. Overheidsdiensten

- Bij de overheid zijn er geen leden zoals in de private sector. Hier spreekt men van afvaardigingen: één voor de overheid en één per vakbondsorganisatie (meestal drie). De overlegcomité van de overheid hebben de “bevoegdheden” van de comité van de welzijnswet en uitvoerings-KB’s. Ze hebben hun eigen werking die vastgelegd is in hun huishoudelijk reglement eigen aan deze reglementeringen.
- De preventieadviseur is inderdaad van rechtswege lid van het overlegcomité, maar is geen afvaardiging. Stemgerechtigheid is hier dus niet aan de orde.
- Meer uitleg in de ministeriële omzendbrief van 7 juni 2002 betreffende het welzijn op het werk in de overheidsdiensten onderworpen aan het vakbondsstatuut bepaald bij het koninklijk besluit van 28 september 1984 tot uitvoering van de wet van 19 december 1974 tot regeling van de betrekkingen tussen de overheid en de vakbonden van haar personeel (gewijzigd: geconsolideerde versie op <http://www.ejustice.just.fgov.be/wet/wet.htm>)

Vraag 2. Twee maatschappijen worden één maatschappij: de grootste maatschappij heeft 2 liggingen. De kleinste maatschappij handhaaft haar (enige) ligging

- Kan één van de preventieadviseurs uit zijn functie worden gezet bvb. Onder het mom van dubbel gebruik (dubbele functie)
- Geniet een preventieadviseur een bescherming tot na de volgende sociale verkiezingen bvb?
- Er loopt een overgangperiode van ongeveer 5 maanden tot aan de juridische fusie

Antwoord:

Bij de fusie van ondernemingen spelen verschillende elementen een rol. Het voornaamste is de wijze waarop de ondernemingen fusioneren. De welzijnswet voorziet verschillende gevallen waarvoor telkenmale bepaald wordt wat er met de comités gebeurt (art 69-76 WW). Dit is belangrijk om de procedure van de wet tot bescherming van de preventieadviseurs die principieel van toepassing blijft. Het is aanbevolen om naar aanleiding van een fusie, een CAO af te sluiten. Dit gebeurt meestal. Best gaat men deze raadplegen.

De sociale verkiezingen spelen geen rol bij de bescherming van de preventieadviseur.

Vraag 3. Als overheidsbestuur hebben wij te maken met 'gedetacheerd personeel'. M.a.w. personeel dat contractueel verbonden is aan werkgever X, maar effectief werkzaam is voor werkgever Y.

Concreet wil dat zeggen dat evaluaties, tuchtdossiers, enz. gebeuren door werkgever X die het functioneren van de werknemer niet kan inschatten.

Wij krijgen concreet vragen van personeel dat van ons bestuur is gedetacheerd naar andere besturen om de medische onderzoeken voor hen te organiseren, om tussen te komen bij pesteringen, enz.

In het kader van de welzijnswet lijkt het me logisch dat de werkgever die de effectieve aansturing van de werknemer verzorgt (werkgever Y) ook instaat voor alles wat te maken heeft met welzijn op het werk (werkpostfiche, aankoop pbm's, medisch onderzoek, enz.).

Volgens onze juridische dienst is dat echter niet correct.

Wij proberen dat nu recht te trekken door dit op te nemen in de detacheringsovereenkomsten, maar dat is niet altijd evident.

Kan u hier wat meer duidelijkheid rond geven aub?

Antwoord:

De wet van 1987 verbiedt in principe de terbeschikkingstelling van personeel (overdracht patronaal gezag) behalve bij uitzendarbeid. Deze wet is echter niet van toepassing op de overheid.

In principe ligt de verantwoordelijkheid voor de bescherming van werknemers op diegene die het gezag over deze werknemers uitoefent (zelfs als de overdracht onwettelijk zou zijn). Dit is zo zelfs als deze laatste niet degene is die de werknemer niet betaalt (bv leerkrachten).

Uw zienswijze lijkt mij dan ook correct.

Vraag 4: In Art. 8.5 van hoofdstuk 1 van titel VI van de CODEX staat dat een verslag van indienststelling niet vereist is voor machines die volledig gedekt zijn door een CE markering.

Hoe interpreteert FOD WASO dit?

Antwoord:

Bewust artikel is onvolledig geciteerd. Het antwoord op de vraag bevindt zich in het 2^e lid, met name: “Zij zijn wel van toepassing wat betreft de verklaringen en de vaststellingen met betrekking tot de naleving van de aanvullende voorwaarden gesteld met het oog op het bereiken van het objectief vooropgesteld door het dynamisch risicobeheersingssysteem (...) en tot de aspecten die niet gedekt zijn door het merk van keuring, (...), niet gedekt zijn ingevolge de controle die in toepassing van het A.R.A.B. werd uitgevoerd door een erkende instelling of niet gedekt zijn ingevolge een in toepassing van het A.R.A.B. verleende erkenning.”

Vraag 5: In de voorafgaande opmerking bij de minimumvoorschriften van bijlage I van hoofdstuk I titel VI van de CODEX staat: de onderstaande minimum voorschriften, voor zover van toepassing op de arbeidsmiddelen die in gebruik zijn, vergen niet noodzakelijkerwijs dezelfde maatregelen als de fundamentele eisen die van toepassing zijn op nieuwe arbeidsmiddelen.

Antwoord:

Het toepassingsgebied van de arbeidsmiddelenrichtlijn is breder dan dat van bv de machinerichtlijn. Ze is namelijk van toepassing op alle arbeidsmiddelen daar waar de machinerichtlijn zich enkel richt tot nieuwe machines, met name deze die op de markt worden gebracht na de datum van inwerkingtreding van de richtlijn. De bedoeling ervan is dat vereenvoudigde “fundamentele eisen” van de machinerichtlijn van toepassing zou zijn op alle machines maar vooral op de bestaande onder de vorm van “minimumvoorschriften”.

Het is als het ware een overgangsregime van voorschriften voor de oude machines die de verantwoordelijkheid van de werkgever waren en blijven naar voorschriften voor nieuwe machines onder de verantwoordelijkheid van de fabrikant.

Normaal kunnen er dus geen tegenstrijdigheden zijn tussen de 19 minimumvoorschriften van de arbeidsmiddelenrichtlijn en de fundamentele eisen van de machinerichtlijn.

Vraag 6: Mag een werkgever zelf (extra) veiligheidsvoorzieningen aanbrengen aan bestaande CE machines. Vb: afschermingen plaatsen, noodstop plaatsen die de machine direct stil legt bij bijvoorbeeld kolomboormachines zonder noodstop maar met gewone stop drukknop?

De vraag kan open getrokken worden in twee delen:

- Mag de eindgebruiker wijzigingen aanbrengen aan een CE gecertificeerde machine, zoals een afscherming wijzigen, bijplaatsen.
- Kolomboormachine met een gewone stopknop moet deze voorzien zijn van een noodstop.

Antwoord:

Een bedenking die zich stelt: wat is de reden waarom moet gewijzigd worden?

Wijziging van nieuwe arbeidsmiddelen (voor dat ze in gebruik zijn) valt onder de regels voor nieuwe uitrusting (CE-markering,...). Degene die verantwoordelijk is voor de wijziging, is "fabrikant" in de zin van de machinerichtlijn en eventuele andere richtlijnen, voor deze wijziging.

Indien de machine reeds in dienst werd gesteld.

Wijziging van bestaande arbeidsmiddelen (reeds in gebruik binnen de EER) valt buiten het kader van de richtlijnen inzake CE-markering. Het reglementaire kader is dat van de arbeidsmiddelen (minimumvoorschriften, verslag analoog aan het verslag voor indienststelling, ...). Uiteraard moet hierbij rekening worden gehouden met de "stand van de techniek" inzake kennis van risico's, preventiemogelijkheden, ..., de verplichting tot risico-evaluatie, ...

Een uitzondering is de situatie waarbij een "nieuwe" machine opgebouwd wordt uit recuperatie-elementen (componenten, subgehelen, ...), al dan niet gecombineerd met nieuwe elementen: dit is te behandelen zoals een nieuwe machine. De aanpak vanuit de regels inzake CE-markering is logischerwijze ook te overwegen bij zeer fundamentele wijzigingen van bestaande machines (waarbij overigens geen duidelijke grens bestaat).

Logischerwijze zou in de onderneming een sluitende procedure moeten bestaan opdat bij elke wijziging van een machine de veiligheidsaspecten de nodige aandacht zouden krijgen op materieel vlak, en ook opdat de bestaande documenten (bv. verslag voor indienststelling, technisch dossier, verklaring van overeenstemming,...) zouden "meegroeiën met de machine". Ideaal zal hierbij elke wijziging geregistreerd worden.

De reparatie of instandhouding van een machine in haar oorspronkelijke staat heeft in principe geen directe consequenties voor het voorgaande.

Moet een nieuwe kolomboormachine voorzien worden van een noodstop?

Om aan de essentiële veiligheids- en gezondheidseisen gesteld in de MRL te voldoen zou kunnen gebruik gemaakt worden van een geharmoniseerde norm type C en voor de kolomboormachine is dit de EN 12717.

Deze schrijft een noodstop voor categorie 1, wat betreft de betrouwbaarheid voor een manueel bediende kolomboormachine.

Vraag 7: Wij hebben een oude niet CE gekeurde draaimachine ingevoerd uit een niet EG land. Wie mag die machine analyseren zodat ze voldoet aan de machinerichtlijn? en wie mag die conformiteit toekennen? Mogen we dit zelf doen of moet dit door een extern organisme gebeuren?

Antwoord:

Een machine wordt beschouwd op de markt te zijn vanaf dat deze voor de eerste maal beschikbaar is binnen de EU. Op dergelijke machines is de richtlijn machines en het desbetreffend KB van toepassing ongeacht het feit dat deze al of niet gebouwd zijn binnen de EU.

In het algemeen kan gesteld worden dat de richtlijn machines niet van toepassing is op de gebruikte of tweedehands machines. Hier zijn de specifieke nationale wetgevingen van toepassing. Voor professioneel gebruik zijn deze tweedehands machines onderworpen aan het KB Arbeidsmiddelen. Er is één uitzondering op deze algemene regel. De richtlijn machines is wel van toepassing op tweedehands machines van buiten de EU en die voor de eerste maal op de markt worden gebracht binnen de EU.

De persoon die verantwoordelijk is voor het in de handel brengen is verantwoordelijk om er voor te zorgen dat de conformiteit gewaarborgd is. Deze persoon kan de fabrikant zijn, invoerder, een verdeler of de eindgebruiker.

De richtlijn machines is ook van toepassing op een samenbouw van tweedehands machines.

Het is niet noodzakelijk beroep te doen op een aangemelde instantie (NoBo) om deze conformiteit te laten vaststellen.

De tussenkomst van een aangemelde of bevoegde instantie kan onder meer nuttig zijn om een grote zekerheid te bekomen dat geen belangrijke veiligheidstechnische aspecten, normen e.d. over het hoofd werden gezien.

Een mogelijke norm die de stand van de technologie weergeeft is de EN ISO 23125

ISO 23125:2010 specifies the requirements and/or measures to eliminate the hazards or reduce the risks in the following groups of turning machines and turning centres, which are designed primarily to shape metal by cutting.

- Group 1: Manually controlled turning machines without numerical control.
- Group 2: Manually controlled turning machines with limited numerically controlled capability.
- Group 3: Numerically controlled turning machines and turning centres.
- Group 4: Single- or multi-spindle automatic turning machines.

Vraag 8: Wie is er verantwoordelijke voor het opmaken van een risicoanalyse voor een elektrische installatie? De eigenaar? Of de firma welke een contractuele overeenkomst heeft voor het onderhoud en beheer met de eigenaar?

Antwoord: De werkgever is verantwoordelijk voor het uitvoeren van de risicoanalyse.

Of duidelijker: de werkgever van degene die de werkzaamheden uitvoert, voert de risicoanalyse uit. Let op: bij een derde partij: KB werken met derden...

Blijft de vraag: welke werkzaamheden mag de huurder uitvoeren aan de elektrische installatie?

Stel dat dit duidelijk omschreven is in een (huur)overeenkomst, bvb het vervangen van lampen en kleine herstellingen: welke? Dus géén aanpassingswerken, géén uitbreiding.

De huurder die tevens werkgever is van degene die de werkzaamheden uitvoert, doet de risicoanalyse. Hierbij steunend op noodzakelijke gegevens die hij heeft gekregen van de eigenaar-verhuurder: elektrische schema, kennis soort elektrisch net, schakelkasten, kennis van uitwendige factoren,...

Indien de huurder ook uitbreidingswerkzaamheden zou (mogen) uitvoeren, maakt hij de risicoanalyse, moeten ook de schema's worden aangepast, en moet er ook een (her)keuring gebeuren door een erkend organisme.

NB: er dient (liefst) duidelijk overlegd (en m.a.w. in een overeenkomst vastgelegd), wie welke handelingen hij mag uitvoeren.

Indien de eigenaar een contractuele verbintenis heeft met een firma voor het beheer en het onderhoud van zijn elektrische installatie, zal deze firma de risicoanalyse uitvoeren, wanneer zij als werkgever optreedt voor de uitvoering der werken. Laat dit duidelijk opgenomen zijn in een geschreven overeenkomst. Het zou kunnen dat deze firma de uit te voeren werkzaamheden uitbesteedt aan een derde partij: KB werken met derden: de firma doet een risicoanalyse van de aard van de installatie, speelt deze info door aan de derde partij, die vervolgens de (situationele) risicoanalyse doet van de uitvoering der werkzaamheden.

In feite moet men steeds de installatieverantwoordelijke kunnen duiden. Er is steeds een installatieverantwoordelijke (zie art. 266 AREI), maar wie is hij uiteindelijk. Is hij de eigenaar, de huurder, of mogelijk een derde partij? Indien niet duidelijk omschreven, zal dat mogelijk een item zijn op de rechtbank, na een dodelijk ongeval.

De toestand kan dus complex worden. Men kan immers een gebouw huren, maar met een contractuele verbintenis met een derde partij (een onderneming) voor het beheer van de elektrische installatie.

Vb1:

Een gebouw is eigendom van A

A verhuurt zijn gebouw aan B

B onderverhuurt aan X, Y en Z

Maar er is een contractuele overeenkomst dat de elektriciteit beheerd wordt door maatschappij "Electrum".

Elektrum treedt zelf als werkgever op voor de techniekers die de elektrische installatie onderhoudt. Hier is

Elektrum de installatieverantwoordelijke en zal Elektrum de risicoanalyse uitvoeren.

Vb2

Een gebouw is eigendom van vzw A

Dit gebouw wordt gebruikt door vzw B, die als werkgever optreedt. Tussen A en B is er een erfpacht afgesloten, waardoor vzw B het zakelijk recht heeft over het gebouw. Personeel van vzw B beheert de elektrische installatie.

De werkgever (= vzw B) zal de risicoanalyse maken.

Nu kan vzw B een contract sluiten met een firma (vzw B heeft immers het zakelijk recht), voor het beheer van de elektrische installatie: zie dan terug hoger.

Vraag 9: Tot wanneer is de uiterste periode dat fabrikanten hun MSDS fiches moeten aanpassen en doorgeven aan de gebruikers? Is dit 01/06/2015 of later? Is de overgangperiode tot dan of nog later?

Antwoord: Hier is een verwarring tussen de deadlines voor het VIB en de deadlines van de CLP verordening.

SDS of veiligheidsinformatiebladen (VIB) moeten vanaf 1 dec 2010 al in het nieuwe formaat volgens EU 453/2010, ongeacht of het product ingedeeld wordt volgens CLP of volgens de oude stoffen – of preparatenrichtlijnen.

1/6/2015 is de uiterste deadline om voor mengsels om te schakelen naar CLP voor wat betreft indeling en etikettering.

Vraag 10: Dienen de leveranciers spontaan ons de nieuwe veiligheidsfiches te bezorgen voor de producten of dienen wij ze als gebruiker te contacteren ?

Antwoord: Spontaan door de leveranciers te bezorgen aan alle klanten van de afgelopen 12 maanden.

Vraag 11: Kan u nog eens duidelijk aangeven wat het verschil is tussen een product en een mengsel ? Zijn zoutzuur, zwavelzuur, natriumhypochloriet producten of mengsels? Is een verdund product (verdunding met water veronderstel ik) zoals zoutzuur en zwavelzuur ook een mengsel?

Antwoord: Een mengsel is het resultaat van het bijeenmengen van 2 stoffen A en B. Ook verdunding met water wordt in het algemeen beschouwd als een mengsel, tenzij de stof in bijlage VI van de CLP verordening vermeld met de vermelding ' ...% in water' zoals bijvoorbeeld het geval is voor zoutzuur en zwavelzuur. In die gevallen moet de oplossing toch beschouwd worden als een stof en dus ook ingedeeld worden volgens CLP vanaf 1/12/2010!

Vraag 12: Heeft u er een zicht op of men de Vlarem aanpassing (indeling in rubrieken voor de opslag van producten) voorbereid en wanneer we deze eventueel mogen verwachten ?

Antwoord: Ja de VLAREM aanpassing wordt voorbereid. Een TWOL studie is recent gestart. Vanuit essenscia is er ism VOKA een werkgroep die de impact van CLP op Vlarem bestudeert en die voorstellen/adviezen zal geven aan de overheid en de uitvoerders van de TWOL. Aanpassing van de wetgeving moet uiterlijk tegen 2015 want dan vervallen de oude stoffen- en preparatenrichtlijnen maar kan mogelijks vroeger gebeuren, in 2013-2014. Tot zolang dient op basis van de bestaande VLAREM verder gewerkt te worden.